

Cirkev adventistov sa rodí z prebudeneckého hnutia v polovici 19. storočia

Keď baptistický kazateľ William Miller povedal, že Ježiš sa vráti späť 22. októbra 1844, mnoho Američanov neprekvapilo, že stanovil presný dátum, pretože už upozornenie na doslovný Kristov príchod bolo samo osebe radikálnou myšlienkou.

Raná adventistická cirkev sa vytvárala v atmosfére náboženského oživenia v severovýchodnej časti Spojených štátov. Stanové zhromaždenia, ako napríklad toto stretnutie prívržencov milleristického hnutia, boli typické pre tzv. druhé veľké prebudenie (Second Great Awakening).

Až do 19. storočia väčšina etablovaných cirkví učila, že druhý príchod je skôr mýtus ako realita. Vykladal sa viac z ľudského než Božieho pohľadu. Náboženský predstavitelia učili, že „druhý príchod“ je metaforou na vzostup novej, spoločensky zodpovednej generácie, ktorá sa bude báť Boha. No viera milleristov v doslovný druhý príchod – spolu s novým pochopením prorociev, soboty ako dňa odpočinku a stavu človeka po smrti – sa ukázala ako kľúčová. Uvedené doktríny tvorili v atmosfére náboženského zmätku základné ukotvenie raného adventného hnutia.

Severovýchod Spojených štátov sa na začiatku 19. storočia vyznačoval rôznymi prebudeneckými aktivitami. Tzv. druhé veľké prebudenie podnietilo vznik nových hnutí – napríklad shakerov, mormonov, svedkov Jehovových, milleristov a rôznych okrajových náboženských prúdov. Napríklad severnú časť štátu New York nazývali „burned-over district“ (doslova „prepálené územie“), čím sa poukazyvalo na to, že je to „preevanjelizovaná“ oblasť - evanjelisti vyčerpali zásoby neobrátenej ľuďi.

V tejto atmosfére milleristi prečkali tzv. veľké sklamanie, keď skupiny veriacich s veľkými nádejami, ale nakoniec nenaplnenými, čakali na Kristov návrat. Keď však „matematická istota ich viery“, ako to nazýva adventistický historik George Knight, dostala trhliny, mnoho milleristov hnutie opustilo.

Tí, čo ostali, boli rozptýlení podľa toho, aký význam pripisovali dátumu 22. október. Niektorí tvrdili, že dátum bol vypočítaný nesprávne. Ďalší verili, že sa Kristus vrátil, ale v duchovnom zmysle. Posledná skupina – budúci predstavitelia adventistov siedmeho dňa – boli presvedčení, že dátum bol správny, ale problém bol v predpovedanej udalosti.

Posilnení týmto vysvetlením sa znovu začali stretávať a študovať Písmo, aby v ňom našli odpoveď. Po čase prišli k záveru, že Ježiš sa v stanovený dátum nemal vrátiť na zem, ale začať záverečnú fázu svojej zmierujúcej služby v nebeskej svätyni.

Mladá metodistka Ellen Harmonová (neskôr Whiteová) prepožičala tomuto výkladu prorockú vierohodnosť. Jej videnie o „priamej a úzkej ceste“ k nebu v decembri 1844 potvrdilo, že proroctvo sa naplnilo v októbri 1844 a podnietilo to, čo sa v budúcnosti stane centrálnou témou cirkvi adventistov – pohľad na Krista.

Baptistický kazateľ William Miller patril v 19. storočí medzi malú skupinu náboženských osobností, ktoré verili, že druhý Kristov príchod je reálnou udalosťou.

Adventistický historik David Trim vyzdvihuje schopnosť časti milleristov zmeniť „očividne nesprávne“ počiatkové posolstvo. Hovorí, že mnohé apokalyptické hnutia často prekvapujúco udržia svojich nasledovníkov aj v prípade, že ich myšlienky sú „preukázateľne falošné“. Nie je to „ten typ ľudí, ktorí idú a úspešne založia celosvetovú cirkev. Že to adventisti zvládli nie je dôkaz, že Boh je na vašej strane, ale dôkaz, že máte inteligentných, racionálne uvažujúcich vodcov“.

Možno ešte dôležitejšie je presvedčenie adventistov, že Boh všetky tie udalosti riadil. Trim pokračuje: „Myslím si, že prví adventisti cítili silné povolanie Duchom Svätým. Je to strašne staromódne, ale ja verím, že Boh povolal našu cirkev, aby v tomto čase naplnila konkrétny zámer.“

Adventisti preukázali aj obrovskú túžbu poznať biblickú pravdu. „To im pomohlo udržať sa v čase, keď sa bývalí milleristi rozdelili buď do excentrických alebo aj hlavných prúdov, prípadne prešľapovali na mieste,“ hovorí Trim.

Pre prvých adventistov bola tzv. prítomná pravda veľmi dynamická. Ako sa z málo početnej skupinky sobotných adventistov v roku 1863 stala organizovaná cirkev s 3000 členmi, podobne aj jej vieroučné chápanie zaznamenalo pozoruhodné zmeny.

Na začiatku adventistickí priekopníci, napríklad James White, horlivo zvestovali posolstvo o „vyjdení z Babylona“. Spočiatku to bola výzva opustiť organizované náboženské spoločenstvá a vrátiť sa k jednoduchosti evanjelia.

Cirkevných historikov to neprekvapuje, pretože možno vypozerovať, že po niekoľkých generáciách ľudia cítia potrebu vrátiť sa k základom ich viery. Tento trend sprevádzal aj tzv. druhé veľké prebudenie.

Pozoruhodný je však obrat, ktorý nastáva s rozvojom hnutia aj u samotného Jamesa Whitea. V roku 1859 už verí, že volanie „vyjsť z Babylona“ v skutočnosti znamená nahradiť organizačný chaos adventistického hnutia cirkevnou štruktúrou.

Adventistická priekopníčka Ellen G. Whiteová (vpravo) so sestrou-dvojčaťom Elizabeth. Fotografia pochádza z roku 1850, približne desať rokov po tom, čo Ellen dostala – ako tomu adventisti veria – prvé videnie od Boha.

„Veľmi pekne to korešponduje s významom slova Babylon, ktoré pochádza zo slova Babel alebo zmätok. White preto hovorí, že vyjsť z Babylona znamená zanechať všetko to chaotické a neuveriteľne excitované a horlivé náboženské smerovanie a prejsť k väčšej organizovanosti nového hnutia. To, čo predtým znamenalo 'vyjsť z Babylona' je teraz obrátené naruby a dostáva nový význam,“ vysvetľuje Trim.

Aj keď prví adventisti prijali novú cirkevnú štruktúru, nestratili zo zreteľa pôvodný cieľ. Boli schopní udržať rovnováhu medzi radikalizmom, ktorý sprevádzal väčšinu náboženských prejavov v polovici 19. storočia, a konzervativizmom, ktorý nasledoval. Je to vyváženosť, ktorú si cirkev adventistov podľa Trima udržiava dodnes, pretože nachádza jej korene v dlhodobom napätí medzi duchom a poriadkom, ktoré možno vystopovať už v stredovekej cirkvi.

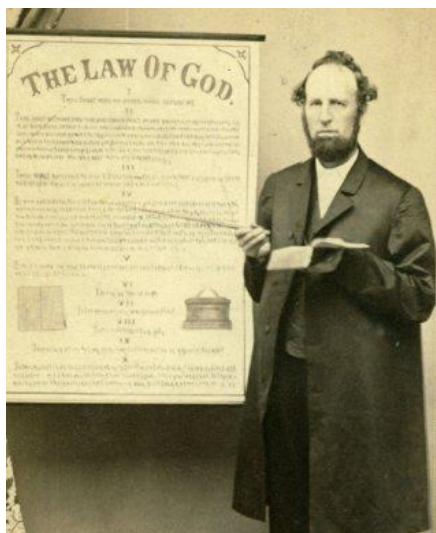
„Musíte mať ducha, pretože poriadok vedie k usadenosti, skostnateniu a hierarchizmu, no musíte mať poriadok, pretože spoliehanie sa na ducha vedie k chaosu a sebazničeniu,“ hovorí Trim.

Priekopníčka cirkvi adventistov Ellen G. Whiteová zohrávala v budovaní vyváženosti kľúčovú rolu. Jej prorocký dar bol ideálnym prostriedkom na zjemňovanie nevyhnutných treníc medzi prvými adventistickými vedúcimi cirkvi, ako bol napríklad jej manžel James, Joseph Bates, Uriah Smith, John Nevins Andrews, George Butler a tými ostatnými. Každý z nich bol neuveriteľne silnou vodcovskou osobnosťou. Mali vlastnosti, ktoré boli nevyhnutné na to, aby sa z lokálneho hnutia stala globálna cirkev, dodáva Trim.

Hoci niektorí znalci cirkevných dejín nachádzajú medzi vedúcimi cirkvi určité pnutie, Trim tvrdí, že adventistické hnutie je unikátne v tom, že zachovalo jednotu aj v atmosfére, kde väčšina náboženských skupín mala tendenciu rozdeliť sa a nasledovať charizmatikých vodcov alebo sa úplne rozpadnúť. Napriek nesúhlasným stanoviskám sa adventisti napokon vždy zjednotili v biblickej pravde, ktorú hľadali v modlitbe, pri štúdiu Písma alebo v prorockom zjavení.

Títo muži boli presvedčení, že Ellen G. Whiteová je Boží posol. Ak povedala: 'Bolo mi ukázané,' prijali to dokonca aj vtedy, keď sa im to spočiatku nepáčilo. Bez okolkov dokázali vyjadriť svoj názor a robili to veľmi priamym spôsobom. Rovnako rýchlo však boli ochotní aj odpustiť a nedržali v sebe nijakú zášť, hovorí Trim, a pridáva, že táto otvorenosť by sa mala stať vzorom aj pre nás.

Adventistickí priekopníci sa od súčasných členov cirkvi predsa len v niečom odlišovali. Niektorí neverili v Trojicu alebo v osobu Ducha Svätého a mysleli si, že Kristus bol stvorená bytosť. Mnohí zachovávali sobotu od šiestej hodiny v piatok večer do šiestej hodiny sobotného večera bez ohľadu na západ slnka. Nemali výčitky svedomia, že jedli nečisté mäso. Všetko sa v priebehu nasledujúcich desiatok rokov samozrejme zmenilo.

Jeden zo zakladateľov cirkvi adventistov James White bol výraznou osobnosťou pri formovaní adventistického hnutia a pri hľadaní rovnováhy medzi napĺňaním poslania cirkvi a jej organizačnou štruktúrou.

Čo by sa však dnešní adventisti mohli naučiť od svojich predchodcov je hĺbka presvedčenia. V sobote, v druhom príchode, v svätyni a v ďalších základných vieroučných bodoch objavili prví adventisti to, čo Trim nazýva „kľúčom“ k celistvosti biblickej pravdy.

„Uvedomili si, že všetky tieto biblické pravdy hovoria o Bohu to isté, poukazujú jedným smerom, preto adventistickí priekopníci cítili povinnosť držať sa ich. Tento záujem o pravdu je inšpirujúci,“ uzatvára Trim.

Zdroj: <http://news.adventist.org/archive/articles/2013/02/04/seventh-day-adventist-church-emerged-from-religious-fervor-of-19th-century>)

Preložil: Mikuláš Pavlík